

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania aktu

Główne cele projektowanej ustawy obejmują dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wymogów europejskich i oczekiwań społecznych. Odpowiedzią na potrzeby samorządów, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy jest stworzenie bardziej efektywnego, sprawiedliwego oraz proekologicznego systemu zarządzania odpadami komunalnymi.

Cele szczegółowe:

- 1) umożliwienie jednostkom samorządu terytorialnego (JST) skuteczniejszego zarządzania gospodarką odpadami na poziomie lokalnym, zgodnie z postulatami dotyczącymi zmian w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733), dalej jako „u.c.p.g.”, w tym usprawnienia w zakresie egzekucji opłat i kontroli nad jakością segregacji.
- 2) wzrost poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. Przepisy Unii Europejskiej obligują Polskę do osiągnięcia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu wynoszącego minimum 55% do 2025 r. i 60% do 2030 r., podczas gdy Polska za rok 2023 osiągnęła poziom 32% (wartość ta może ulec zmianie w związku z weryfikacją danych ze sprawozdań komunalnych). Pomimo iż w lipcu 2025 r. Komisja Europejska przyznała Polsce derogację pozwalającą na obniżenie ww. poziomów w latach 2025–2029 oraz zatwierdziła plan działań naprawczych, istnieje ryzyko nieosiągnięcia wymaganych poziomów w obecnych warunkach organizacyjnych i finansowych gmin. Konieczne jest zwiększenie efektywności selektywnego zbierania i recyklingu odpadów komunalnych, aby móc osiągnąć wyznaczone cele.
- 3) zwiększenie dostępności systemu dla mieszkańców – przez rozwój alternatywnych form zbierania odpadów komunalnych oraz ograniczenie barier logistycznych w ich przekazywaniu.
- 4) zapewnienie stabilności finansowej systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

II. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Obecny stan prawny wymaga usprawnień, ponieważ gminy mają ograniczone narzędzia do nadzorowania selektywnego zbierania odpadów i skutecznego egzekwowania opłaty podwyższonej za brak segregacji. Przepisy nie regulują również wystarczająco katalogu usług świadczonych przez punkty selektywnego zbierania odpadów (PSZOK-i), które powinny lepiej odpowiadać potrzebom mieszkańców oraz przedsiębiorstw. Niedobór PSZOK utrudnia mieszkańcom korzystanie z takich miejsc. Należy uszczegółowić przepisy dotyczące raportowania odpadów, tak aby ulepszyć monitorowanie poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu; szczególnie istotne jest to w przypadku odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (ZSEiE). Brak jednoznacznych przepisów określających skutki stwierdzenia nieważności uchwały w sprawie stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi powoduje niepewność co do dalszego obowiązywania poprzednich stawek oraz sposobu rozliczenia pobranych środków.

Nowe przepisy przewidują istotne zmiany w funkcjonowaniu systemu gospodarowania odpadami na poziomie gminnym:

- 1) projektowana ustawa zakłada wprowadzenie obowiązku zapewnienia przez gminy – z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań – dodatkowych, innych niż stacjonarne PSZOK, form zbierania wybranych frakcji odpadów komunalnych, realizowanych nie rzadziej niż raz na pół roku,
- 2) projektowane przepisy umożliwią JST obniżenie opłat w przypadku, gdy mieszkańcy budynków wielolokalowych kompostują bioodpady, pod warunkiem zapewnienia przez właściciela takiej nieruchomości, że kompostownik będzie użytkowany zgodnie z jego przeznaczeniem,
- 3) ustawa zwiększa możliwości przyjmowania przez PSZOK-i odpadów innego rodzaju niż odpady komunalne,
- 4) projekt ma na celu zapewnienie ciągłości systemu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w sytuacji stwierdzenia nieważności uchwały określającej stawki opłat,
- 5) ustawa rozszerza dostęp gmin do danych o zagospodarowaniu odpadów przez ustanowienie obowiązków informacyjnych po stronie instalacji przetwarzania i innych posiadaczy odpadów (m.in. zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych oraz odpadów wielkogabarytowych), co pozwoli na uzyskanie pełnych danych o gospodarowaniu tymi frakcjami odpadów,
- 6) projektowana ustawa umożliwi wykorzystywanie danych o zużyciu wody jako narzędzia analitycznego wspierającego weryfikację deklaracji, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności z zasadami ochrony danych osobowych,
- 7) projektowana ustawa doprecyzowuje zasady postępowania w przypadku stwierdzenia nieselektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności przez zobowiązanie gmin do określenia procedury postępowania w regulaminie utrzymania czystości i porządku oraz wprowadzenie obowiązku zawiadomienia właściciela nieruchomości o stwierdzonym naruszeniu wraz z pouczeniem o jego skutkach,
- 8) nowelizacja znosi administracyjne kary pieniężne za nieosiągnięcie wymaganego poziomu składowania odpadów komunalnych.

III. Przewidywane skutki prawne wejścia ustawy w życie

Projektowane zmiany nie ingerują w podstawowe założenia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, lecz mają charakter porządkujący, doprecyzowujący oraz usprawniający jego funkcjonowanie, przy jednoczesnym dostosowaniu do aktualnych uwarunkowań społecznych, gospodarczych i organizacyjnych. Intencją projektodawcy jest w szczególności zwiększenie efektywności działania systemu przy zachowaniu jego stabilności oraz akceptowalności społecznej. W tym kontekście proponowane rozwiązania wzmacniają mechanizmy egzekwowania obowiązku selektywnego zbierania odpadów przez doprecyzowanie podstaw dowodowych oraz procedur kontrolnych, co umożliwi gminom bardziej skuteczne i adekwatne reagowanie na przypadki naruszeń. Jednocześnie rozwijane są instrumenty zwiększające dostępność systemu dla mieszkańców, w tym przez rozszerzenie możliwości przekazywania odpadów problemowych do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, co ograniczy ryzyko ich nielegalnego zagospodarowywania oraz przyczyni się do poprawy jakości selektywnej zbiórki.

Istotnym elementem projektowanych zmian jest również zwiększenie transparentności oraz stabilności finansowej systemu, w szczególności przez doprecyzowanie zasad ustalania i weryfikacji opłat, a także wprowadzenie narzędzi umożliwiających ich bardziej skuteczny pobór. W tym zakresie przewidziano m.in. możliwość wykorzystywania danych o zużyciu wody jako instrumentu analitycznego wspierającego typowanie nieruchomości do kontroli, co stanowi rozwiązanie proporcjonalne i ukierunkowane na uszczelnienie systemu bez nadmiernej

ingerencji w prawa mieszkańców. Dodatkowo wprowadzenie obowiązku zgłaszania zmiany właściciela nieruchomości pozwoli na ograniczenie nieprawidłowości w naliczaniu opłat oraz zapewni ciągłość i prawidłowość funkcjonowania systemu na poziomie lokalnym.

Projekt przewiduje wprowadzenie obowiązku przekazywania przez podmioty prowadzące przetwarzanie odpadów komunalnych informacji o sposobie zagospodarowania odpadów oraz stworzenie mechanizmu umożliwiającego gminom pozyskiwanie danych dotyczących zagospodarowania odpadów pochodzących z ich terenu. Rozwiązanie to zwiększy kompletność i wiarygodność danych wykorzystywanych na potrzeby sprawozdawczości oraz monitorowania osiągania poziomów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i składowania odpadów komunalnych, a także wesprze gminy w realizacji obowiązków wynikających z przepisów krajowych i prawa Unii Europejskiej.

Ważnym elementem projektowanej regulacji jest również racjonalizacja systemu sankcyjnego, w tym rezygnacja z administracyjnych kar pieniężnych za nieosiągnięcie poziomów składowania odpadów komunalnych. Rozwiązanie to stanowi odpowiedź na potrzebę dostosowania mechanizmów prawnych do aktualnego etapu rozwoju systemu oraz realnych możliwości jego uczestników, a także ma na celu ograniczenie nadmiernych obciążeń finansowych nakładanych na jednostki samorządu terytorialnego w sytuacji, gdy instrumenty wpływu na osiąganie tych poziomów pozostają częściowo poza ich bezpośrednią kontrolą. Przyjęte podejście wpisuje się w szerszy proces racjonalizacji obciążeń regulacyjnych oraz koncentracji na działaniach o charakterze prewencyjnym i systemowym, które w dłuższej perspektywie przyczyniają się do osiągania celów środowiskowych w sposób bardziej efektywny i trwały.

Projektowane przepisy uwzględniają również potrzebę większej elastyczności systemu na poziomie lokalnym, przy jednoczesnym zachowaniu jego spójności w skali kraju. Wprowadzane rozwiązania umożliwiają lepsze dostosowanie organizacji systemu do specyfiki poszczególnych gmin, w tym ich uwarunkowań demograficznych, przestrzennych i infrastrukturalnych, co zwiększa skuteczność jego funkcjonowania. Jednocześnie zachowane zostają kluczowe mechanizmy gwarantujące jednolite standardy selektywnego zbierania odpadów oraz realizację krajowych i unijnych celów środowiskowych.

Projekt pozostaje zgodny z celami Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 oraz kierunkami polityki Unii Europejskiej w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, w szczególności przez wzmacnianie selektywnego zbierania odpadów, poprawę efektywności systemu oraz ograniczanie ilości odpadów kierowanych do unieszkodliwiania. Jednocześnie uwzględnia wyniki szerokich konsultacji społecznych, w ramach których zgłaszane postulaty dotyczyły zarówno konieczności uproszczenia przepisów, jak i zwiększenia ich wykonalności na poziomie lokalnym. Przyjęte rozwiązania stanowią wyważony kompromis pomiędzy potrzebą realizacji ambitnych celów środowiskowych a zapewnieniem realnych i proporcjonalnych narzędzi ich osiągania, co zwiększa prawdopodobieństwo skutecznego wdrożenia projektowanych regulacji.

IV. Szczegółowy zakres zmian w art. 1 projektu – w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (ucpg)

Zmiana art. 2 ust. 3

Projektowana zmiana art. 2 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, polegająca na dodaniu po wyrazach „albo spółdzielnię mieszkaniową” wyrazów „lub właścicieli lokali, jeżeli zarząd wspólnoty mieszkaniowej nie został wybrany”, ma na celu usunięcie istotnych wątpliwości interpretacyjnych oraz problemów praktycznych związanych

z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w odniesieniu do tzw. małych wspólnot mieszkaniowych.

W obowiązującym stanie prawnym regulacje dotyczące reprezentacji właścicieli nieruchomości wielolokalowych nie uwzględniają w sposób wystarczający specyfiki wspólnot mieszkaniowych, w których liczba lokali jest niewielka (np. trzy, cztery lub kilka lokali), a tym samym – zgodnie z przepisami ustawy o własności lokali – nie istnieje obowiązek powoływania zarządu. W praktyce prowadzi to do sytuacji, w których brak formalnie ustanowionego organu reprezentującego właścicieli lokali uniemożliwia prawidłowe złożenie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, będącej podstawą funkcjonowania systemu na poziomie gminy.

Brak jednoznacznego wskazania podmiotu uprawnionego do działania w imieniu takiej nieruchomości powoduje trudności zarówno po stronie właścicieli lokali, jak i organów gminy, w szczególności w zakresie ustalenia podmiotu zobowiązanego do złożenia deklaracji, podpisania dokumentów oraz ponoszenia odpowiedzialności za prawidłowość danych w niej zawartych. W konsekwencji może to prowadzić do opóźnień w składaniu deklaracji, nieprawidłowości w naliczaniu opłat, a także utrudnień w egzekwowaniu obowiązków ustawowych.

Wprowadzenie proponowanego doprecyzowania ma na celu jednoznaczne wskazanie, że w przypadku braku wybranego zarządu wspólnoty mieszkaniowej obowiązki wynikające z ustawy mogą być wykonywane bezpośrednio przez właścicieli lokali. Rozwiązanie to odpowiada rzeczywistemu modelowi funkcjonowania małych wspólnot, w których decyzje dotyczące nieruchomości wspólnej podejmowane są kolegialnie przez właścicieli, bez wyodrębnionego organu zarządzającego.

Projektowana zmiana przyczyni się do zapewnienia ciągłości i prawidłowości realizacji obowiązków ustawowych, w szczególności w zakresie składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a także zwiększy przejrzystość i pewność prawa w odniesieniu do tej kategorii nieruchomości. Jednocześnie rozwiązanie to ma charakter doprecyzowujący i porządkujący, nie wprowadzając nowych obowiązków materialnych, lecz jedynie dostosowując przepisy do praktyki funkcjonowania wspólnot mieszkaniowych o niewielkiej liczbie lokali.

Zmiana art. 2a ust. 1 i ust. 3

Projektowana zmiana art. 2a ust. 1 i 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach polega na zastąpieniu dotychczasowego sformułowania „w uzgodnieniu z gminą” wyrażeniem „w uzgodnieniu z wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta”. Zmiana ta ma charakter doprecyzowujący i porządkujący, a jej celem jest jednoznaczne określenie właściwego podmiotu po stronie gminy uprawnionego do dokonywania uzgodnień z właścicielem nieruchomości w zakresie zapewnienia technicznych możliwości identyfikacji odpadów komunalnych wytwarzanych w poszczególnych lokalach w budynkach wielolokalowych.

Dotychczasowe brzmienie przepisu, odwołujące się ogólnie do „gminy”, w praktyce powodowało wątpliwości interpretacyjne co do trybu oraz formy dokonywania uzgodnień, w szczególności w zakresie ustalenia, czy właściwym adresatem działań właściciela nieruchomości jest organ stanowiący gminy (rada gminy), czy też organ wykonawczy (wójt, burmistrz albo prezydent miasta). W konsekwencji prowadziło to do niejednorodnych praktyk oraz trudności proceduralnych, w tym do niepewności po stronie właścicieli nieruchomości co do prawidłowego sposobu inicjowania i przeprowadzania uzgodnień, a także do wydłużenia procesu wdrażania rozwiązań opartych na indywidualizacji rozliczeń w budynkach wielolokalowych.

Wprowadzenie projektowanej zmiany ma na celu usunięcie powyższych wątpliwości

przez jednoznaczne wskazanie, że uzgodnienia, o których mowa w art. 2a ust. 1 i 3, dokonywane są z organem wykonawczym gminy, tj. wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta. Rozwiązanie to odpowiada charakterowi czynności uzgodnieniowych, które mają wymiar techniczno-organizacyjny oraz wykonawczy, a tym samym pozostają w zakresie kompetencji organu wykonawczego gminy, odpowiedzialnego za bieżące funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Projektowana zmiana przyczyni się do ujednolicenia praktyki stosowania przepisów, zwiększenia przejrzystości procedur oraz usprawnienia wdrażania rozwiązań umożliwiających identyfikację odpadów komunalnych na poziomie poszczególnych lokali. W konsekwencji sprzyjać będzie rozwojowi mechanizmów zwiększających odpowiedzialność użytkowników lokali za sposób postępowania z odpadami, co pozostaje zgodne z celami polityki w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym oraz dążeniem do poprawy efektywności selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Zmiana art. 3 ust. 2d oraz dodanie ust. 2ba i 2e

Zgodnie z kierunkami działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami, określonymi w Krajowym planie gospodarki odpadami 2028, zaproponowano zmiany zorientowane na zapewnienie odpowiedniej dostępności dla mieszkańców alternatywnych form zbierania wybranych frakcji odpadów komunalnych, w szczególności odpadów problemowych, których przekazywanie do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych może być utrudnione ze względu na ich charakter, gabaryty lub uwarunkowania organizacyjne po stronie mieszkańców.

Wprowadzenie przedmiotowego przepisu stanowi odpowiedź na zidentyfikowane w praktyce funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi bariery w dostępie do infrastruktury selektywnego zbierania odpadów, w szczególności w odniesieniu do mieszkańców obszarów o rozproszonej zabudowie, osób starszych lub o ograniczonej mobilności, a także w sytuacjach, w których standardowe formy zbiórki nie zapewniają wystarczającej dostępności dla wszystkich użytkowników systemu. Dotychczasowe regulacje, koncentrujące się przede wszystkim na funkcjonowaniu stacjonarnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, nie zawsze gwarantowały efektywne zagospodarowanie wszystkich strumieni odpadów problemowych.

Projektowany przepis wprowadza obowiązek organizowania przez gminę – z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań – dodatkowych, innych niż wskazane w art. 3 ust. 2 pkt 6, form przyjmowania lub odbierania odpadów komunalnych, nie rzadziej niż raz na pół roku, co stanowi doprecyzowanie i wzmocnienie dotychczasowych wymogów w tym zakresie. Zwiększenie częstotliwości organizowania takich zbiórek ma na celu zapewnienie realnej dostępności systemu dla mieszkańców oraz ograniczenie zjawiska nielegalnego pozbywania się odpadów.

Jednocześnie w przepisie doprecyzowano katalog frakcji odpadów objętych obowiązkiem organizowania dodatkowych form zbiórki, obejmujący w szczególności przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony oraz odpady tekstyliów i odzieży. Wskazanie tych frakcji ma na celu ujednolicenie praktyki stosowania przepisów oraz zapewnienie, że odpady o istotnym znaczeniu środowiskowym będą objęte skutecznymi mechanizmami zbierania.

Inne formy przyjmowania odpadów mogą obejmować każdą zorganizowaną przez gminę, samodzielnie lub we współpracy z innymi gminami, formę zbiórki odpadów, w tym mobilne punkty zbiórki odpadów, okresowe zbiórki odpadów problemowych, objazdowe zbiórki odpadów lub odbiór odpadów na zgłoszenie. Rozwiązanie to zapewnia gminom niezbędną elastyczność w doborze narzędzi organizacyjnych, pozwalając na ich dostosowanie

do lokalnych potrzeb i możliwości infrastrukturalnych, przy jednoczesnym zachowaniu minimalnych standardów dostępności systemu. Ze względu na otwarty charakter projektowanego przepisu gmina będzie mogła stosować również inne formy niż wymienione przykładowo w ustawie, o ile będą one stanowiły dodatkową formę przyjmowania lub odbierania wybranych frakcji odpadów komunalnych.

Przepisy te wpisują się również w szersze działania naprawcze ukierunkowane na likwidację barier infrastrukturalnych, zidentyfikowanych w toku prac nad luką inwestycyjną w gospodarce odpadami oraz w rekomendacjach pokontrolnych Najwyższej Izby Kontroli.

Projektowane zmiany przyczyniają się do usprawnienia funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na poziomie lokalnym, zwiększenia dostępności usług dla mieszkańców, w szczególności dla osób starszych, niepełnosprawnych, osób z ograniczoną możliwością dotarcia do PSZOK, a także poprawy poziomu selektywnego zbierania odpadów, zgodnie z celami Kpgo 2028 oraz dyrektywami unijnymi dotyczącymi gospodarki o obiegu zamkniętym.

Rozbudowano też brzmienie ust. 2d ze względu na wprowadzoną możliwość zwolnienia właścicieli nieruchomości, na których znajduje się domek letniskowy, lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe z obowiązku posiadania pojemnika lub worka na bioodpady w przypadku, gdy kompostują oni bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym.

W stosunku do takich nieruchomości gmina może nie zapewniać odbioru bioodpadów stanowiących odpady komunalne spod nieruchomości. Rozwiązanie to przyczynia się do ograniczenia kosztów funkcjonowania systemu, zwłaszcza w odniesieniu do nieruchomości o rozproszonym charakterze i sezonowym użytkowaniu, gdzie koszty transportu i odbioru odpadów są relatywnie wysokie, a jednocześnie wspiera zagospodarowanie bioodpadów u źródła.

Dodanie ust. 2e wprowadza doprecyzowanie, zgodnie z którym zwolnienie z obowiązku posiadania pojemnika lub worka na bioodpady ma zastosowanie wyłącznie do nieruchomości objętych ryczałtową metodą ustalania opłaty, o której mowa w art. 6j ust. 3b. Takie uregulowanie zapewnia proporcjonalność zwolnienia do rzeczywistego zmniejszenia kosztów odbioru i transportu odpadów w skali roku. W przypadku innych metod ustalania opłaty, opartych na liczbie i pojemności pojemników lub worków, system rozliczeń już odzwierciedla faktyczne korzystanie z usługi, w tym ograniczenie ilości przekazywanych bioodpadów, co czyni wprowadzenie dodatkowego zwolnienia niezasadnym i trudnym do jednoznacznego zastosowania w praktyce.

Zmiana art. 4 w ust. 2 i ust. 2a

Dodanie pkt 2b w ust. 2 wprowadza obowiązek określenia w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy sposobu postępowania w przypadku niedopełnienia przez właściciela nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym warunków i trybu przyjęcia tych odpadów przez podmiot odbierający odpady oraz zasad informowania właściwych organów gminy o stwierdzonych nieprawidłowościach. Regulamin, jako akt prawa miejscowego określający szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, stanowi właściwe miejsce dla uregulowania tego rodzaju kwestii o charakterze techniczno-organizacyjnym.

Wprowadzenie tej regulacji pozostaje w bezpośrednim związku ze zmianami w art. 6ka ustawy i łącznie z nimi tworzy spójny oraz precyzyjny mechanizm identyfikowania naruszeń obowiązku selektywnej zbiórki odpadów oraz ich dokumentowania. Doprecyzowanie zasad postępowania na poziomie regulaminu umożliwi ujednolicenie praktyki działania podmiotów odbierających odpady, zapewni przejrzystość procedur oraz stworzy jednoznaczną podstawę do informowania organu wykonawczego gminy o stwierdzonych naruszeniach. Tym samym

wzmocnione zostaną mechanizmy weryfikacji selektywnej zbiórki oraz doprecyzowane zostaną przesłanki i tryb wszczynania postępowań administracyjnych w sprawie opłaty podwyższonej, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności egzekwowania obowiązków ustawowych.

Zmiana w art. 4 w ust. 2a w punkcie 4 ma natomiast charakter dostosowujący i doprecyzowujący, przez rozszerzenie katalogu nieruchomości, wobec których rada gminy może określić wymagania dotyczące kompostowania bioodpadów oraz wprowadzić zwolnienie – w całości lub w części – z obowiązku posiadania pojemnika lub worka na te odpady. Rozwiązanie to uwzględnia specyfikę nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe oraz sprzyja zagospodarowaniu bioodpadów u źródła, przy jednoczesnym dostosowaniu obowiązków właścicieli nieruchomości do rzeczywistego sposobu korzystania z systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Dodanie w art. 5 ust. 1 punktu 1a

Projektowana zmiana art. 5 polegająca na dodaniu pkt 1a, wprowadzającego obowiązek zabezpieczenia pojemników, worków oraz miejsc gromadzenia odpadów przed dostępem dziko występujących zwierząt, ma na celu doprecyzowanie obowiązków właścicieli nieruchomości w odpowiedzi na rosnące problemy związane z interakcjami między ludźmi a dziką fauną.

Zmiana stanowi realizację ustaleń wewnątrzresortowych oraz postulatów zgłoszonych m.in. przez Instytut Ochrony Przyrody PAN i WWF Polska, które wskazują, że niewłaściwie zabezpieczone odpady stanowią źródło pokarmu dla zwierząt, prowadząc do zwiększenia ryzyka konfliktów oraz zagrożeń dla bezpieczeństwa ludzi i przyrody. Obowiązek ten wpisuje się w dotychczasowy zakres odpowiedzialności właściciela nieruchomości za utrzymanie czystości i porządku oraz właściwe postępowanie z odpadami, jako podmiotu sprawującego faktyczny nadzór nad miejscem ich gromadzenia.

Wprowadzenie tej regulacji umożliwi także skuteczniejsze egzekwowanie właściwych zachowań, gdyż naruszenie obowiązków określonych w art. 5 ust. 1 podlega karze grzywny na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy. Rozwiązanie to sprzyja ograniczeniu negatywnych skutków środowiskowych oraz wspiera działania na rzecz koegzystencji ludzi i dzikich zwierząt, w szczególności na obszarach narażonych na występowanie dużych ssaków drapieżnych.

Zmiana w art. 6c ust. 3d oraz dodanie ust. 2d

Proponowane dodanie art. 6c ust. 2d ma na celu jednoznaczne doprecyzowanie, że w odniesieniu do nieruchomości, o których mowa w art. 6j ust. 3b (nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe), nie znajduje zastosowania mechanizm wyłączenia z gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, o którym mowa w ust. 3a.

Rozwiązanie to ogranicza ryzyko powstawania luk w systemie, wynikających z możliwości rezygnacji z odbioru odpadów w przypadku nieruchomości użytkowanych sezonowo. W konsekwencji przyczynia się do zwiększenia szczelności systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz zapewnia większą przewidywalność organizacyjną i finansową po stronie gmin.

Zmiana w ust. 3d określa termin, w którym wójt, burmistrz lub prezydent miasta zawiadamia przedsiębiorców o zamiarze przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych, co stanowi odpowiedź na postulaty przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych.

Zmiana w art. 6j ust. 3 oraz dodanie ust. 2c

Projektowana zmiana polegająca na dodaniu ust. 2c w art. 6j oraz doprecyzowaniu ust.

3 ma na celu wprowadzenie bardziej elastycznych instrumentów kształtowania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w odniesieniu do nieruchomości niezamieszkałych, lepiej odpowiadających rzeczywistym kosztom funkcjonowania systemu.

Dodanie ust. 2c umożliwia radzie gminy różnicowanie stawek opłaty w zależności od frakcji odpadów komunalnych. Rozwiązanie to zostało wypracowane w toku konsultacji jako odpowiedź na zgłaszane potrzeby właścicieli nieruchomości niezamieszkałych oraz specyfikę strumienia odpadów powstających w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, w którym istotny udział mają odpady generowane przez klientów tych podmiotów. Dotychczasowe ujednolicenie stawek, niezależnie od rodzaju frakcji, nie odzwierciedla rzeczywistych kosztów ich zagospodarowania ani nie tworzy bodźców ekonomicznych do poprawy jakości selektywnego zbierania odpadów. Wprowadzenie możliwości różnicowania stawek pozwala lepiej powiązać wysokość opłaty z kosztami systemu oraz stanowi instrument motywacyjny, sprzyjający zwiększeniu poziomów selektywnej zbiórki i ograniczeniu ilości odpadów przekazywanych do zagospodarowania jako zmieszane.

Zmiana w ust. 3 ma charakter doprecyzowujący i służy ujednoliceniu sposobu ustalania opłaty przez uwzględnienie zmiennej liczby odbiorów w poszczególnych miesiącach. Rozwiązanie to pozwala na bardziej precyzyjne dostosowanie opłat do faktycznego korzystania z usługi odbioru odpadów.

Zmiany w art. 6k

Dodanie w art. 6k ust. 4aa umożliwia gminom udzielanie zwolnień z części opłat dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami wielolokalowymi, właścicieli nieruchomości, na których znajduje się domek letniskowy, lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, posiadających przydomowe kompostowniki i kompostujących w nich bioodpady stanowiące odpady komunalne, co motywuje mieszkańców i właścicieli takich nieruchomości do działań proekologicznych. Doprecyzowano, iż możliwość częściowego zwolnienia z opłaty dla nieruchomości wielolokalowych prowadzących kompostowanie bioodpadów dotyczyć może jedynie tych nieruchomości, które posiadają tereny zielone.

Zmiany w ust. 4b i 4c mają charakter dostosowujący i są konsekwencją dodania ust. 4aa. Ich celem jest objęcie nowych kategorii nieruchomości mechanizmami kontroli i weryfikacji spełniania warunków uprawniających do zwolnienia. W szczególności doprecyzowano przesłanki utraty prawa do zwolnienia, w tym w przypadku nieprowadzenia kompostowania, użytkowania kompostownika niezgodnie z jego przeznaczeniem lub gromadzenia w nim innych frakcji odpadów, w tym odpadów zmieszanych. Rozwiązania te zapewniają możliwość skutecznego egzekwowania prawidłowego korzystania z preferencji oraz zapobiegają nadużyciom.

Dodatkowo projekt przewiduje dodanie ust. 6, wprowadzającego sześciomiesięczny termin do wniesienia skargi na uchwałę rady gminy w sprawie stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, który ma być liczony od dnia ogłoszenia aktu w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Regulacja ta ma charakter szczególny (*lex specialis*) względem zasad ogólnych wynikających z ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi i znajduje uzasadnienie w specyfice tych uchwał oraz ich skutków. Niemniej jednak ust. 7 doprecyzowuje, że terminu tego nie stosuje się do skarg wnoszonych przez prokuratora, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców oraz organ nadzoru.

Uchwały w sprawie stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi mają charakter aktów powszechnie obowiązujących o bezpośrednim i masowym oddziaływaniu finansowym. Stanowią podstawę bieżącego funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, który – zgodnie z ustawą – powinien się bilansować. Obecny stan

prawny, dopuszczający możliwość zaskarżania tych aktów w każdym czasie, prowadzi do długotrwałej niepewności prawnej oraz ryzyka istotnej destabilizacji finansowej gmin, w tym konieczności dokonywania wieloletnich korekt rozliczeń i zwrotów opłat.

Wprowadzenie terminu do wniesienia skargi służy zatem realizacji zasady pewności prawa oraz stabilności stosunków finansowych o charakterze publicznoprawnym. Przyjęty termin sześciu miesięcy stanowi rozwiązanie proporcjonalne – zapewnia realną możliwość zapoznania się z treścią aktu i skorzystania ze środka zaskarżenia przez wszystkie uprawnione podmioty, a jednocześnie ogranicza stan niepewności co do obowiązywania aktu w czasie. Termin ten odpowiada konstrukcji znanej systemowi prawnemu (art. 53 § 3 p.p.s.a.), co dodatkowo przemawia za jego adekwatnością.

Projektowana regulacja nie wyłącza kontroli legalności uchwał, lecz wprowadza jej ramy czasowe. Niezmienione pozostają mechanizmy nadzoru nad działalnością gmin, w tym kompetencje organów nadzoru do badania zgodności uchwał z prawem. Przepis nie prowadzi zatem do osłabienia kontroli legalności, lecz do jej uporządkowania w sposób zapewniający równowagę pomiędzy prawem do sądu a koniecznością zapewnienia stabilności systemu opłat publicznych.

Wprowadzenie projektowanego rozwiązania stanowi element szerszych działań legislacyjnych zmierzających do zwiększenia przejrzystości i przewidywalności systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym ograniczenia ryzyk związanych z uchylaniem uchwał po długim okresie ich obowiązywania.

Zmiany w art. 6ka ust. 1-2 oraz dodanie ust. 1a

Zmiana ust. 1 oraz dodanie ust. 1a wprowadzają jasne i czytelne zasady postępowania w przypadku stwierdzenia braku selektywnej zbiórki odpadów. Projektowane przepisy rozdzielają obowiązki podmiotu odbierającego odpady komunalne oraz organu wykonawczego gminy. Podmiot odbierający odpady komunalne jest obowiązany niezwłocznie powiadomić wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o stwierdzonym naruszeniu, przekazując informacje i dowody potwierdzające jego wystąpienie, natomiast obowiązek formalnego zawiadomienia właściciela nieruchomości wraz z pouczeniem o skutkach prawnych spoczywa na organie gminy. Doprecyzowano, że powiadomienie powinno zawierać co najmniej oznaczenie nieruchomości, datę i godzinę stwierdzenia naruszenia, wskazanie frakcji odpadów, której dotyczy naruszenie, opis naruszenia oraz dowody je potwierdzające, w szczególności dokumentację fotograficzną, o ile została sporządzona. Powyższe zmiany w zakresie zawiadamiania właściciela nieruchomości przez gminę zamiast przez podmiot odbierający odpady były postulowane również przez Urząd Ochrony Danych Osobowych.

W proponowanym przepisie określono, iż odpady są odbierane w sposób określony w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie, a organ gminy, po otrzymaniu informacji i materiału dowodowego, dokonuje oceny zasadności dalszego prowadzenia sprawy.

Wskazane jest, aby w umowie o odbieranie odpadów komunalnych zawieranej pomiędzy gminą a podmiotem odbierającym odpady komunalne zawrzeć postanowienia dotyczące oznaczania pojemnika lub worka, w szczególności przez umieszczenie odpowiedniej naklejki lub zastosowanie innego trwałego oznaczenia. Pozwoli to mieszkańcowi już w chwili stwierdzenia naruszenia uzyskać informację, że nieprawidłowość została odnotowana, a jednocześnie ułatwi udokumentowanie okoliczności sprawy i ograniczy ewentualne spory dotyczące przebiegu odbioru odpadów.

Zmiana ust. 2 polega na odejściu od obligatoryjnego wszczynania postępowań administracyjnych w każdym przypadku stwierdzenia naruszenia na rzecz rozwiązania o charakterze fakultatywnym. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, na podstawie powiadomienia od podmiotu odbierającego odpady lub ustaleń dokonanych w toku kontroli, będzie mógł dokonać oceny konkretnego stanu faktycznego i zdecydować o wszczęciu

postępowania w sprawie określenia wysokości opłaty. Podejmując decyzję o wszczęciu postępowania, organ powinien brać pod uwagę charakter naruszenia, jego powtarzalność, zakres stwierdzonego niedopełnienia oraz wiarygodność zgromadzonych dowodów. Przyjęta konstrukcja pozostawia organowi niezbędną elastyczność i umożliwia uwzględnienie okoliczności danej sprawy, co jest zgodne z zasadami postępowania administracyjnego. Należy zauważyć, że w przypadku nieznacznych błędów w zakresie selektywnego zbierania odpadów nie jest zasadne odbieranie ich jako odpady zmieszane, gdyż zagospodarowanie takich odpadów jest droższe niż selektywnie zbieranych.

W konsekwencji projektowane przepisy tworzą spójny mechanizm weryfikacji selektywnej zbiórki odpadów oraz dokumentowania naruszeń, przy jednoczesnym doprecyzowaniu podstaw wszczęcia postępowania administracyjnego. Rozwiązanie to przyczynia się do ograniczenia obciążeń administracyjnych po stronie gmin, zmniejszenia poczucia represyjności systemu po stronie mieszkańców, a jednocześnie zapewnia skuteczność egzekwowania obowiązków i realizację celów środowiskowych.

Dodanie art. 6kb

Projektowane dodanie art. 6kb ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach ma na celu wprowadzenie mechanizmu stabilizującego skutki stwierdzenia nieważności uchwał rad gmin w sprawie stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z projektowanym przepisem w przypadku uwzględnienia skargi na uchwałę, o której mowa w art. 6k ust. 1, sąd będzie mógł określić termin utraty mocy obowiązującej uchwały, nie dłuższy niż 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, jeżeli natychmiastowa utrata jej mocy mogłaby spowodować istotne zakłócenie finansowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie ciągłości funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz ograniczenie negatywnych skutków finansowych zarówno dla gmin, jak i właścicieli nieruchomości.

W obowiązującym stanie prawnym stwierdzenie nieważności uchwały, często po dłuższym okresie jej obowiązywania, prowadzi do powstawania nadpłat po stronie mieszkańców oraz konieczności dokonywania przez gminy zwrotów środków, które zostały już przeznaczone na realizację usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Powoduje to istotne zaburzenia w funkcjonowaniu systemu, który zgodnie z art. 6r ustawy, powinien być systemem samobilansującym się.

Projektowana regulacja ogranicza ryzyko wystąpienia takich sytuacji, zapewniając większą stabilność finansową systemu oraz przewidywalność dla wszystkich jego uczestników. Jednocześnie pozostaje ona zgodna ze standardami państwa prawa, gdyż nie wyłącza kontroli sądowej uchwał ani nie przesądza o terminie utraty ich mocy obowiązującej. Projektowany przepis przyznaje sądowi możliwość indywidualnej oceny skutków wyroku i określenia terminu utraty mocy obowiązującej uchwały jedynie w sytuacjach, gdy jest to niezbędne dla ochrony stabilności finansowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Wprowadzenie omawianego rozwiązania jest szczególnie istotne z uwagi na charakter usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, które mają znaczenie podstawowe dla zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego i ochrony środowiska. Możliwość odroczenia przez sąd terminu utraty mocy obowiązującej uchwały pozwoli na dostosowanie systemu do nowego stanu prawnego, podjęcie przez radę gminy odpowiednich działań legislacyjnych oraz uniknięcie nagłego powstania luki w finansowaniu systemu. Rozwiązanie to sprzyja zachowaniu ciągłości świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych oraz stabilności funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na poziomie gminnym.

Zmiana w art. 6m

Projektowana zmiana art. 6m ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach polegająca na dodaniu w ust. 1b pkt 8 oraz doprecyzowaniu ust. 2 ma na celu uporządkowanie i ujednolicenie zasad związanych ze zmianą właściciela nieruchomości oraz jej wpływem na obowiązek ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Dodanie obowiązku wskazania w deklaracji informacji o dacie zmiany właściciela nieruchomości ma charakter informacyjno-porządkujący, jednak wywołuje istotne skutki w zakresie rozliczeń, umożliwiając jednoznaczne ustalenie momentu ustania obowiązku ponoszenia opłaty przez dotychczasowego właściciela. Zmiana deklaracji składana jest bowiem przez właściciela w czasie, gdy pozostaje on jeszcze podmiotem zobowiązanym, z jednoczesnym wskazaniem daty, do której ponosi odpowiedzialność za opłatę. W konsekwencji pozwala to na „zamknięcie” obowiązku i uniknięcie dalszego naliczania opłat od momentu utraty tytułu prawnego do nieruchomości, przy zachowaniu zgodności z zasadą miesięcznego naliczania opłaty.

Projektowana regulacja stanowi odpowiedź na powszechnie sygnalizowane przez jednostki samorządu terytorialnego problemy związane z brakiem informacji o zmianie właściciela nieruchomości. W praktyce prowadzi to do sytuacji, w których opłata jest nadal naliczana wobec dotychczasowego właściciela, mimo że utracił on tytuł prawny do nieruchomości, co skutkuje koniecznością prowadzenia postępowań wyjaśniających i egzekucyjnych wobec podmiotów niebędących już zobowiązanymi. Szczególnie problematyczne są przypadki, w których nowy właściciel nie składa deklaracji, a poprzedni nie dokonuje jej zmiany, co powoduje nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu.

Wprowadzenie obowiązku przekazania informacji o dacie zmiany właściciela stanowi proporcjonalne i adekwatne narzędzie ograniczające powyższe nieprawidłowości. Obowiązek ten ma charakter incydentalny, związany z konkretnym zdarzeniem prawnym, i nie generuje istotnych obciążeń po stronie obywateli, natomiast przynosi wymierne korzyści systemowe przez zwiększenie pewności prawa oraz ograniczenie liczby sporów i postępowań administracyjnych. Rozwiązanie to jest spójne z zasadami stosowanymi w innych usługach o charakterze ciągłym, takich jak dostawa energii, gazu czy wody, gdzie obowiązek poinformowania o utracie tytułu prawnego obciąża dotychczasowego odbiorcę.

Jednocześnie zmiana w ust. 2, polegająca na wskazaniu, że obowiązek złożenia zmiany deklaracji dotyczy również przypadku zmiany właściciela nieruchomości, wraz z zachowaniem terminu do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła zmiana, zapewnia spójność z dotychczasową konstrukcją przepisów oraz zasadami aktualizacji danych mających wpływ na wysokość opłaty.

Projektowana regulacja nie zmienia konstrukcji deklaracji ani zasad odpowiedzialności za jej złożenie, lecz doprecyzowuje moment ustania obowiązku, zapewniając większą przejrzystość, stabilność i prawidłowość funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zmiana w art. 6o

Projektowana zmiana art. 6o ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach ma na celu wprowadzenie doprecyzowanego, proporcjonalnego i skutecznego mechanizmu weryfikacji danych zawartych w deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Zmodyfikowane brzmienie ust. 1a przesądza, że organ wykonawczy gminy może wykorzystywać w pierwszej kolejności dane będące w jego posiadaniu oraz w posiadaniu gminnych jednostek organizacyjnych, a dopiero uzupełniając przetwarzać dane pozyskane z przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Rozwiązanie to podkreśla, że dane o zużyciu wody mają charakter pomocniczy i analityczny – służą w szczególności identyfikacji

potencjalnych niezgodności w deklaracjach oraz typowaniu nieruchomości do kontroli, a nie bezpośredniemu ustalaniu wysokości opłaty.

Dodanie ust. 1b–1i wprowadza kompleksową regulację dotyczącą pozyskiwania, zakresu i sposobu przetwarzania danych z przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. W szczególności określono zamknięty katalog danych podlegających udostępnieniu, cel ich przetwarzania oraz podmioty uprawnione do ich pozyskiwania i przekazywania, co eliminuje możliwość pozyskiwania danych nadmiarowych lub nieokreślonych. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta będzie mógł wystąpić z wnioskiem o przekazanie danych obejmujących m.in. ilość zużytej wody, adres nieruchomości oraz okres rozliczeniowy, przy czym wprowadzono ograniczenie częstotliwości występowania o dane – co do zasady nie częściej niż raz na okres rozliczeniowy stosowany przez dane przedsiębiorstwo. Dopuszczono częstsze wystąpienia wyłącznie w sytuacjach uzasadnionych potrzebą prowadzenia konkretnego postępowania, przy czym projektowane przepisy precyzują zakres sytuacji, w których możliwe jest pozyskanie danych. Wniosek może dotyczyć zarówno konkretnych nieruchomości lub lokali, w przypadku wystąpienia uzasadnionego podejrzenia niezgodności danych zawartych w deklaracji z informacjami pozostającymi w posiadaniu organu, jak również danych obejmujących obszar całej gminy lub jej części, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia okresowej weryfikacji prawidłowości deklaracji.

Dodatkowo projektowany ust. 1e nakłada na organ obowiązek udokumentowania oceny niezbędności i proporcjonalności pozyskania danych przed wystąpieniem z wnioskiem. Rozwiązanie to wzmacnia gwarancje ochrony prywatności oraz zapewnia wykazanie zgodności przetwarzania danych z zasadą minimalizacji danych i zasadą rozliczalności wynikającymi z przepisów o ochronie danych osobowych.

Doprecyzowano również, że w przypadku, gdy przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne pozostaje w strukturze organizacyjnej gminy, dostęp do danych następuje bez konieczności kierowania formalnego wniosku, przy zachowaniu tych samych zasad przetwarzania danych jak w trybie wnioskowym. Rozwiązanie to ma charakter organizacyjny i nie wprowadza odrębnego trybu przetwarzania danych.

Projektowany ust. 1h określa sposób wykorzystania pozyskanych danych, w szczególności przez ich porównanie z informacjami zawartymi w systemie ewidencji opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wykorzystanie ich do typowania nieruchomości do kontroli lub wszczynania postępowań administracyjnych w celu wydania decyzji, o której mowa w art. 6o ust. 1, w przypadku uzasadnionego podejrzenia niezgodności danych zawartych w deklaracji. Tym samym wzmacnia skuteczność narzędzi weryfikacyjnych pozostających w dyspozycji gmin.

Jednocześnie wprowadzono szczegółowe gwarancje ochrony danych osobowych, obejmujące m.in. ograniczenie dostępu do danych, stosowanie środków kryptograficznych oraz określenie maksymalnych okresów przechowywania danych. Dane niewykorzystane w postępowaniach mają być usuwane niezwłocznie po zakończeniu czynności sprawdzających, natomiast dane wykorzystane w postępowaniu administracyjnym przechowywane są nie dłużej niż do jego prawomocnego zakończenia, a następnie trwale usuwane z systemów teleinformatycznych oraz nośników, z uwzględnieniem przepisów dotyczących archiwizacji dokumentacji. Rozwiązania te zostały poprzedzone oceną skutków dla ochrony danych (DPIA) i odpowiadają standardom wynikającym z przepisów o ochronie danych osobowych oraz konstytucyjnej zasadzie proporcjonalności.

Projektowana zmiana ma na celu uszczelnienie systemu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz zwiększenie efektywności dochodzenia należności, przy jednoczesnym ograniczeniu obciążeń administracyjnych i zapewnieniu adekwatności ingerencji w sferę prywatności. Przyjęte rozwiązania nie generują istotnych dodatkowych kosztów systemowych, gdyż dane przekazywane są nieodpłatnie i w formie elektronicznej,

a jednocześnie znacząco zwiększają skuteczność weryfikacji prawidłowości deklaracji.

Zmiana art. 6q ust. 1¹ i dodanie ust. 4

Zmiana brzmienia art. 6q ust. 1¹ zmierza do tego, aby w sposób niebudzący wątpliwości rozstrzygnąć, że zarząd związku międzygminnego realizującego zadania z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminach może upoważniać swoich członków lub pracowników biura związku do załatwiania wszystkich indywidualnych spraw z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminach. Pomoże to w sposób jednoznaczny zapewnić możliwość stosowania przedmiotowego upoważnienia także w przypadku spraw indywidualnych innych niż sprawy związane z opłatami za gospodarowanie odpadami komunalnymi załatwianych na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Dodanie ust. 4 wprowadza rozwiązanie umożliwiające stosowanie uproszczonej formy podpisywania zawiadomień o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi sporządzanych z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych. Przewidziano możliwość zastąpienia podpisu własnoręcznego podpisem mechanicznie odtwarzanym albo nadrukiem imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej. Rozwiązanie to odpowiada potrzebom praktyki administracyjnej, w której zawiadomienia te są generowane masowo, a ich podpisywanie w tradycyjnej formie stanowi istotne obciążenie organizacyjne.

Zmiana ta wpisuje się w szerszy kierunek cyfryzacji i racjonalizacji funkcjonowania administracji publicznej oraz przyczynia się do usprawnienia obsługi systemu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności przez umożliwienie automatyzacji procesu przygotowywania i doręczania zawiadomień, przy jednoczesnym zachowaniu ich waloru informacyjnego i formalnego. Wprowadzone rozwiązanie nie narusza praw właścicieli nieruchomości, gdyż nie zmienia charakteru prawnego zawiadomienia ani zasad ustalania opłaty, a jedynie upraszcza jego formę.

Zmiana art. 6r

Projektowana zmiana art. 6r w ust. 3 ma na celu zapewnienie spójności przepisów oraz doprecyzowanie obowiązków gmin w zakresie określania sposobu świadczenia usług odbioru i przyjmowania odpadów komunalnych.

Wprowadzenie tej zmiany jest konsekwencją rozszerzenia katalogu form zbierania odpadów komunalnych o alternatywne, inne niż punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), formy ich przyjmowania, takie jak zbiórki mobilne, objazdowe czy odbiór na zgłoszenie. Dotychczasowe brzmienie przepisu odnosiło się wyłącznie do PSZOK, co nie odzwierciedlało w pełni rzeczywistego zakresu usług świadczonych przez gminy.

Dodanie omawianego przepisu zobowiązuje radę gminy do określenia w uchwale szczegółowego sposobu świadczenia usług również w odniesieniu do innych form przyjmowania odpadów. Rozwiązanie to zwiększa przejrzystość systemu, zapewnia mieszkańcom dostęp do jasnych informacji o dostępnych sposobach przekazywania odpadów oraz ujednolica zasady funkcjonowania tych usług na poziomie lokalnym.

Zmiana ma charakter porządkujący i dostosowujący, a jej celem jest zapewnienie, aby wszystkie formy organizowane przez gminę były objęte jednolitymi zasadami określonymi w akcie prawa miejscowego, co sprzyja efektywnemu i prawidłowemu funkcjonowaniu systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zmiana art. 6ra ust. 1-2

Projektowana zmiana art. 6ra ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach ma na celu zwiększenie elastyczności funkcjonowania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) oraz lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury przy jednoczesnym zapewnieniu legalnych kanałów zagospodarowania odpadów.

Projektowana zmiana umożliwi radzie gminy podjęcie decyzji o odpłatnym przyjmowaniu w PSZOK odpadów niestanowiących odpadów komunalnych, które nie są objęte zwolnieniem, o którym mowa w art. 45 ust. 1 pkt 11 ustawy o odpadach. Rozwiązanie to rozszerza dotychczasowe możliwości gmin, pozwalając na przyjmowanie nie tylko odpadów z działalności rolniczej, lecz również odpadów pochodzących z innych działalności. Przyjmowanie tych odpadów ma charakter odpłatny, a należność z tego tytułu stanowi cenę o charakterze cywilnoprawnym. Jednocześnie przekazywanie odpadów do PSZOK w tym trybie pozostaje dobrowolne, a wytwórcy odpadów zachowują możliwość korzystania z innych dostępnych form ich zagospodarowania.

Umożliwiono także odpłatne przyjmowanie przez PSZOK odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych. Rozwiązanie to eliminuje sytuacje, w których właściciele takich nieruchomości są pozbawieni możliwości przekazania niektórych frakcji odpadów w sposób zgodny z prawem. Tym samym zwiększa dostępność systemu oraz ogranicza ryzyko nielegalnego porzucania odpadów.

Zmiana ust. 2 stanowi konsekwencję wprowadzonych regulacji i polega na doprecyzowaniu, że rada gminy określa w uchwale rodzaje przyjmowanych odpadów niestanowiących odpadów komunalnych oraz może ustalić maksymalną masę lub liczbę przyjmowanych odpadów zarówno z gospodarstw rolnych, jak i od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych. Rozwiązanie to pozwala gminom na dostosowanie zakresu usług do lokalnych uwarunkowań oraz możliwości organizacyjnych i infrastrukturalnych.

Projekt utrzymuje fakultatywny charakter omawianych rozwiązań, pozostawiając decyzję o ich wdrożeniu samorządom, co pozwala uwzględnić zróżnicowane potrzeby oraz potencjalne obawy związane z przeciążeniem PSZOK. Jednocześnie należy podkreślić, że w odniesieniu do odpadów przyjmowanych od mieszkańców objętych gminnym systemem nie wprowadza się zmian – nadal będą one przyjmowane nieodpłatnie.

Zmiany w art. 9n, art. 9na, art. 9nb

Projektowane zmiany w art. 9n, art. 9na oraz art. 9nb ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach mają na celu doprecyzowanie zakresu informacji przekazywanych w sprawozdaniach oraz ich uszczegółowienie w taki sposób, aby zapewnić rzetelność i porównywalność danych wykorzystywanych do obliczania poziomu składowania odpadów komunalnych.

Wprowadzane regulacje polegają na wyraźnym wyodrębnieniu poszczególnych kategorii mas odpadów, w szczególności odpadów powstających w wyniku różnych procesów przetwarzania, które ostatecznie są kierowane do składowania lub termicznego przekształcania.

Celem tych zmian jest rozdzielenie informacji dotychczas ujmowanych łącznie oraz wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących zakresu danych wykazywanych w sprawozdaniach. W praktyce bowiem brak precyzyjnego rozróżnienia poszczególnych strumieni odpadów prowadził do ryzyka wliczania do poziomu składowania mas odpadów powstałych w ramach innych procesów unieszkodliwiania lub przetwarzania, co zniekształcało rzeczywisty obraz gospodarowania odpadami.

Proponowane rozwiązanie umożliwi bardziej precyzyjne i zgodne z przepisami obliczanie poziomu składowania, o którym mowa w art. 9q ust. 4 pkt 5 lit. d, przez jednoznaczne określenie, które strumienie odpadów powinny być uwzględniane w tych obliczeniach. W efekcie przyczyni się to do poprawy jakości danych sprawozdawczych, zwiększenia przejrzystości systemu oraz zapewnienia rzetelnej oceny realizacji obowiązków wynikających z przepisów krajowych i unijnych.

Zmiany te mają charakter doprecyzowujący i porządkujący, a ich wprowadzenie nie nakłada nowych obowiązków materialnych, lecz uszczegóławia zakres już istniejących obowiązków sprawozdawczych, co pozwoli na ich jednolite stosowanie w praktyce.

Zmiana art. 90a

Projektowana zmiana art. 90a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach ma na celu wprowadzenie kompleksowego i jednoznacznego obowiązku przekazywania informacji o sposobie zagospodarowania odpadów komunalnych oraz odpadów powstałych w wyniku ich przetwarzania, w całym łańcuchu gospodarowania odpadami.

W obowiązującym stanie prawnym brak jest przepisów zobowiązujących wszystkie podmioty prowadzące przetwarzanie odpadów komunalnych do przekazywania pełnych i jednolitych informacji w tym zakresie. Powoduje to rozbieżności interpretacyjne oraz istotne trudności po stronie gmin i przedsiębiorców w prawidłowym obliczaniu poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, poziomu składowania oraz udziału odpadów kierowanych do termicznego przekształcania. Wprowadzenie projektowanej regulacji stanowi odpowiedź na postulaty jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów uczestniczących w systemie, które wskazywały na brak możliwości uzyskania kompletnych danych niezbędnych do sporządzania sprawozdań.

Projektowany przepis wprowadza obowiązek przekazywania informacji dotyczących ostatecznego zagospodarowania odpadów do posiadacza odpadów lub właściwej gminy. W przypadku nieprzekazania tych informacji gminie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może wystąpić z wnioskiem o przekazanie tych informacji. Jednocześnie szczegółowo określono zakres tych informacji, w tym obowiązek wykazywania mas odpadów poddanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwiania oraz mas odpadów powstających w wyniku przetwarzania, które ostatecznie trafiają do składowania lub innych procesów. Rozwiązanie to pozwala na wyeliminowanie wątpliwości co do zakresu danych oraz zapewnia ich jednolitość.

Szczególne znaczenie ma doprecyzowanie obowiązku przekazywania informacji o odpadach kierowanych do składowania oraz o odpadach powstających w wyniku różnych procesów przetwarzania, w tym przygotowania do ponownego użycia, stabilizacji czy przetwarzania bioodpadów. Dane te są niezbędne do prawidłowego wyliczania poziomu składowania zgodnie z przepisami prawa krajowego oraz obowiązkami sprawozdawczymi wobec Unii Europejskiej, w szczególności wynikającymi z dyrektywy Rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów.

Projektowana regulacja uzupełnia również lukę w zakresie informacji dotyczących odpadów pochodzących od podmiotów prowadzących nieprofesjonalną działalność w zakresie zbierania odpadów. W przypadku gdy odpady te trafiają bezpośrednio do instalacji przetwarzania, dotychczas brak było obowiązku przekazywania gminom informacji o ich masie i sposobie zagospodarowania. Wprowadzenie odpowiednich przepisów zapewnia pełność danych sprawozdawczych oraz eliminuje ryzyko ich pominięcia.

Jednocześnie projekt przewiduje możliwość przekazywania danych w oparciu o wskaźniki procentowe, co stanowi rozwiązanie praktyczne i ograniczające obciążenia administracyjne, przy zachowaniu odpowiedniej dokładności danych. Uregulowano także tryb i terminy przekazywania informacji oraz wprowadzono mechanizmy ich egzekwowania.

Dodatkowo wprowadzono obowiązek określenia przez ministra właściwego do spraw klimatu wzoru informacji w drodze rozporządzenia, co zapewni ujednolicenie przekazywanych danych i zwiększy ich porównywalność. Rozwiązanie to odpowiada postulatowi zgłaszanemu przez instalacje komunalne oraz podmioty zobowiązane do sporządzania sprawozdań.

Projektowana zmiana nie nakłada nowych obowiązków w zakresie pozyskiwania danych, gdyż podmioty prowadzące przetwarzanie odpadów już obecnie prowadzą ich ewidencję. Jej celem jest natomiast zapewnienie skutecznego dostępu do tych danych przez gminy, co umożliwi rzetelne sporządzanie sprawozdań oraz prawidłowe monitorowanie funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zmiana w art. 9q

W art. 9q w ust. 3 zaproponowano modyfikację brzmienia punktu 7, który obecnie sugeruje, że w obliczeniach należy uwzględnić jedynie odpady komunalne, podczas gdy w obliczeniach uwzględnia się też odpady powstałe z przetwarzania odpadów komunalnych.

Zmiana w art. 9s

W art. 9s w ust. 3 zaproponowano modyfikację brzmienia punktu 7, który obecnie sugeruje, że w obliczeniach należy uwzględnić jedynie odpady komunalne, podczas gdy w obliczeniach uwzględnia się też odpady powstałe z przetwarzania odpadów komunalnych.

Zmiana w art. 9taa

Projektowana zmiana polega na wydłużeniu terminu na dokonanie korekty sprawozdań komunalnych z 2 do 3 lat. Propozycja ta została przedstawiona przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i ma na celu zapewnienie większej spójności i efektywności systemu sprawozdawczości odpadowej oraz ograniczenie sytuacji, w których organy prowadzące postępowania administracyjne są zobowiązane do wymierzania administracyjnych kar pieniężnych wyłącznie w oparciu o pierwotnie zatwierdzone sprawozdania, pomimo późniejszego złożenia korekty zawierającej dane mające wpływ na wysokość osiągniętych poziomów.

Rozwiązanie to nie będzie powodowało dodatkowego sformalizowania procedury sprawozdawczej ani nakładania nowych obowiązków na organy administracji, a jednocześnie pozwoli na bardziej rzetelne ustalanie poziomów recyklingu oraz ograniczy ryzyko sporów sądowych związanych z nieuwzględnianiem korekt składanych po upływie obecnego terminu.

Zmiany w art. 9x ust. 1 pkt 5, art. 9xa pkt 3, art. 9xaa pkt 2, art. 9y ust. 1 pkt 5, art. 9z ust. 1 pkt 1

Nie złożenie w terminie sprawozdań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi skutkuje obligatoryjnym nałożeniem kary pieniężnej w sztywno określonej wysokości. Projekt przewiduje zastąpienie tego rozwiązania karą pieniężną za opóźnienie w złożeniu sprawozdania w wysokości od 50 zł do 300 zł.

Zmiany w art. 9x ust. 2 pkt 3 i ust. 4, art. 9y ust. 2 pkt 3 i ust. 3 pkt 2, art. 9z ust. 2a pkt 3 i ust. 3 pkt 2 oraz art. 12b ust. 2

Projektowana zmiana polegająca na uchyleniu przepisów przewidujących administracyjne kary pieniężne za nieosiągnięcie poziomu składowania odpadów komunalnych ma na celu racjonalizację systemu sankcyjnego oraz zapewnienie jego proporcjonalności i spójności z celami środowiskowymi.

Poziom składowania odpadów stanowi w istocie pochodną poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu. W konsekwencji nieosiągnięcie poziomu recyklingu często prowadzi do przekroczenia dopuszczalnego poziomu składowania.

Należy również podkreślić, że przepisy dotyczące kar za nieosiągnięcie poziomu składowania miałyby zastosowanie po raz pierwszy do poziomów za rok 2025, a zatem nie były dotychczas stosowane w praktyce ani nie stanowiły podstawy wymierzania kar administracyjnych. Ich uchylenie na obecnym etapie nie wywoła więc negatywnych skutków dla funkcjonowania systemu ani działalności organów właściwych.

Projektowana zmiana nie osłabia realizacji celów środowiskowych, gdyż kluczowy mechanizm motywacyjny pozostaje związany z osiąganiem poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, które determinują ograniczenie składowania odpadów.

Dodanie art. 9zaa

Projektowany art. 9zaa wprowadza mechanizm administracyjnych kar pieniężnych za niewywiązywanie się z obowiązku przekazywania informacji, o których mowa w art. 9oa ust. 1. Regulacja ta stanowi uzupełnienie systemu sprawozdawczości i ma na celu zapewnienie jego skuteczności przez stworzenie realnych instrumentów egzekwowania obowiązków informacyjnych.

W toku konsultacji publicznych oraz uzgodnień wskazywano na potrzebę doprecyzowania i wzmocnienia mechanizmów zapewniających terminowe przekazywanie danych przez podmioty przetwarzające odpady. Brak tych informacji w praktyce utrudnia gminom prawidłowe sporządzanie sprawozdań oraz obliczanie poziomów wymaganych przepisami prawa krajowego i unijnego. Dotychczasowe rozwiązania nie zapewniały wystarczających narzędzi do skutecznego egzekwowania tego obowiązku.

Projektowana regulacja wprowadza mechanizm sankcji o charakterze proporcjonalnym i stopniowalnym. W przypadku przekazania informacji po wezwaniu, w terminie 7 dni, przewidziano niższy wymiar kary, natomiast brak reakcji na wezwanie skutkuje nałożeniem kary w wyższej wysokości. Rozwiązanie to motywuje podmioty do dobrowolnego i niezwłocznego wykonania obowiązku, jednocześnie pozostawiając możliwość zastosowania bardziej dolegliwej sankcji w przypadku jego uporczywego niewykonania.

Jednocześnie wprowadzono roczny limit łącznej wysokości kar pieniężnych nakładanych na dany podmiot, co zapewnia adekwatność i proporcjonalność sankcji oraz ogranicza ryzyko nadmiernego obciążenia przedsiębiorców. Takie rozwiązanie pozwala zachować równowagę pomiędzy skutecznością egzekwowania obowiązków a stabilnością funkcjonowania podmiotów uczestniczących w systemie gospodarowania odpadami.

Dodanie w art. 9zb ust. 1c

W konsekwencji dodania art. 9zaa należało dodać informację o podmiocie nakładającym kary w art. 9zb. Projekt przewiduje, że postępowania w sprawie nakładania kar prowadzone będą przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwego dla gminy, która wystąpiła z wnioskiem o przekazanie informacji. Rozwiązanie to odpowiada charakterowi obowiązku informacyjnego oraz pozwala na jego sprawne egzekwowanie przez organ, który bezpośrednio korzysta z tych danych.

Zmiana w art. 9zc ust. 1

Zmiana powyższego artykułu jest konsekwencją wprowadzenia zakresu wysokości kary pieniężnej za przekazanie sprawozdań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi po terminie określonym w ustawie. Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 9x ust. 1 pkt 5, art. 9xa pkt 3, art. 9xaa pkt 2, art. 9y ust. 1 pkt 5 i art. 9zaa, właściwy organ powinien zatem także wziąć pod uwagę stopień szkodliwości czynu, zakres naruszenia oraz dotychczasową działalność podmiotu.

V. Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

W art. 2 projektu zakłada się 24-miesięczny termin na wykonanie obowiązku określonego w art. 3 ust. 2ba ustawy, aby umożliwić gminom stopniowe i racjonalne dostosowanie się do nowych wymagań związanych z organizacją dodatkowych form przyjmowania odpadów komunalnych, w szczególności odpadów problemowych.

Wprowadzenie tego obowiązku wiąże się z koniecznością zaplanowania i wdrożenia przez gminy nowych rozwiązań organizacyjnych, które mogą obejmować m.in. mobilne punkty zbiórki odpadów, zbiórki okresowe lub objazdowe, odbiór odpadów na zgłoszenie czy inne dostosowane do lokalnych uwarunkowań formy przyjmowania odpadów. Realizacja tych działań wymaga odpowiedniego przygotowania logistycznego oraz dostosowania aktów prawa miejscowego.

Z tego względu projekt przewiduje 24-miesięczny okres przejściowy, który stanowi uzasadniony i adekwatny horyzont czasowy pozwalający gminom na zaplanowanie i wdrożenie wymaganych rozwiązań, przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz niezakłóconego odbioru odpadów od mieszkańców.

Przyjęte rozwiązanie uwzględnia zróżnicowanie warunków organizacyjnych i infrastrukturalnych gmin oraz pozwala na elastyczne dostosowanie sposobu realizacji obowiązku do lokalnych potrzeb, bez nadmiernego obciążenia systemu w krótkim czasie.

W art. 3 projektu ustawy zakłada się, że właściciele nieruchomości, na których znajduje się domek letniskowy, lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy złożyli wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta pisemne oświadczenie o wyłączeniu się z systemu odbierania odpadów komunalnych zorganizowanego przez gminę, mają obowiązek w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy złożyć deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i tym samym ponownie włączyć się do systemu zorganizowanego przez gminę.

Art. 4 zawiera przepisy przejściowe regulujące stosowanie nowych przepisów do spraw dotyczących skarg na uchwały rady gminy, o których mowa w art. 6k ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Ust. 1 ustanawia zasadę, zgodnie z którą do postępowań sądowoadministracyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Rozwiązanie to zapewni jednolite stosowanie nowych regulacji, w tym przepisów dotyczących skutków stwierdzenia nieważności uchwał rady gminy w sprawie wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty, również w postępowaniach pozostających w toku.

W ust. 2 wyłączono natomiast stosowanie do skarg wniesionych przed dniem wejścia w życie ustawy nowego przepisu ustanawiającego sześciomiesięczny termin na wniesienie skargi. Skargi te będą zatem nadal rozpoznawane niezależnie od upływu tego terminu, natomiast w pozostałym zakresie będą do nich miały zastosowanie przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Rozwiązanie to służy ochronie praw stron oraz zachowaniu skuteczności czynności procesowych dokonanych zgodnie z przepisami dotychczasowymi.

Przyjęte rozwiązanie służy zapewnieniu spójności orzecznictwa oraz stabilności funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, ograniczając ryzyko wystąpienia odmiennych skutków prawnych w analogicznych sprawach wyłącznie z uwagi na datę wszczęcia postępowania sądowoadministracyjnego. Jednocześnie nie narusza prawa do wniesienia skargi ani praw nabytych stron postępowania, lecz określa zasady stosowania nowych przepisów do spraw pozostających w toku.

Art. 5 zawiera przepis przejściowy regulujący sposób prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, o których mowa w art. 6ka ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Przyjęto zasadę, zgodnie z którą do tych postępowań stosuje się przepisy dotychczasowe. Rozwiązanie to zapewnia poszanowanie zasady ochrony praw nabytych oraz zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także eliminuje ryzyko zmiany podstaw prawnych w toku już prowadzonych postępowań administracyjnych.

Stosowanie do zakończenia postępowań wszczętych przed wejściem w życie ustawy przepisów dotychczasowych zapewnia stabilność prowadzonych postępowań, gwarantuje ich prowadzenie według jednolitych zasad obowiązujących w chwili ich wszczęcia oraz zapobiega

powstawaniu wątpliwości interpretacyjnych związanych z równoległym stosowaniem różnych reżimów prawnych.

W **art. 6** celem zapewnienia gminom czasu na niezbędne dostosowanie uchwał, o których mowa w art. 4 ust. 1, art. 6c ust. 2, art. 6n ust. 1 oraz art. 6r ust. 3, wydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na terenie gminy do nowych przepisów, ustalono maksymalny termin na uchwalenie nowych regulaminów, który wynosi 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

W **art. 7** wskazano, że do postępowań w sprawie zamówienia publicznego na odbieranie odpadów lub odbieranie i zagospodarowanie komunalnych z nieruchomości, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Ponadto w przypadku umów w sprawie zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych z nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

W **art. 8** projektowany przepis służy jednoznaczemu określeniu zasad stosowania zmienionego art. 9taa ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach do terminów, których bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, lecz nie zakończył się przed tym dniem.

Zmiana art. 9taa polega na wydłużeniu okresu wskazanego w tym przepisie z 2 do 3 lat. W związku z tym konieczne jest rozstrzygnięcie sytuacji prawnej podmiotów, wobec których termin określony w art. 9taa rozpoczął już bieg, ale nie upłynął jeszcze w dniu wejścia w życie nowelizacji.

Projektowany przepis przesądza, że do takich terminów stosuje się art. 9taa w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Oznacza to, że wydłużony, trzyletni okres będzie miał zastosowanie również do terminów będących w toku w dniu wejścia w życie ustawy. Rozwiązanie to pozwala uniknąć wątpliwości interpretacyjnych oraz zapewnia jednolite stosowanie przepisów przejściowych.

Przyjęta regulacja nie narusza zasady ochrony praw nabytych ani zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, ponieważ odnosi się wyłącznie do terminów, które nie upłynęły przed wejściem w życie ustawy. Jednocześnie zapewnia spójność systemową oraz realizację celu projektowanej zmiany polegającej na wydłużeniu okresu przewidzianego w art. 9taa ustawy.

Brak przepisu przejściowego mógłby prowadzić do rozbieżności interpretacyjnych dotyczących tego, czy wydłużony termin powinien znaleźć zastosowanie wyłącznie do stanów powstałych po wejściu w życie nowelizacji, czy również do terminów już biegnących. Projektowany art. 9 eliminuje takie wątpliwości, zapewniając pewność prawa i jednolitość stosowania zmienionych regulacji.

W **art. 9** określono, że dane, o których mowa w art. 9oa ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 projektu ustawy, będą przekazywane po raz pierwszy za rok 2027. Przepis ten ma charakter przejściowy i służy zapewnieniu podmiotom zobowiązanym odpowiedniego czasu na dostosowanie się do nowych obowiązków sprawozdawczych, w szczególności w zakresie organizacyjnym i technicznym.

Przyjęte rozwiązanie uwzględnia cykl sprawozdawczy oraz pozwala uniknąć konieczności stosowania nowych regulacji do okresów, dla których dane nie były dotychczas gromadzone w wymaganym zakresie, co zapewnia rzetelność i porównywalność przekazywanych informacji.

W **art. 10** projektowany przepis pozostaje bezpośrednio związany z projektowaną rezygnacją z administracyjnych kar pieniężnych za nieosiągnięcie poziomu składowania odpadów komunalnych.

Celem tej regulacji jest zapewnienie spójności systemu prawnego oraz jednolitego traktowania podmiotów objętych nowymi rozwiązaniami. Skoro projekt ustawy zakłada odstępianie od stosowania sankcji za nieosiągnięcie poziomu składowania odpadów komunalnych, zasadne jest objęcie skutkami tej zmiany również tych przypadków, w których kary zostały już nałożone za rok 2025 przed wejściem w życie ustawy.

Pozostawienie w obrocie prawnym decyzji nakładających kary za nieosiągnięcie poziomu składowania odpadów komunalnych za rok 2025 prowadziłoby do sytuacji, w której część gmin ponosiłaby konsekwencje finansowe na podstawie regulacji, z których ustawodawca świadomie rezygnuje, co mogłoby skutkować nierównym traktowaniem podmiotów znajdujących się w analogicznej sytuacji faktycznej i prawnej.

Projektowany przepis przewiduje zatem obowiązek uchylecia z urzędu decyzji o nałożeniu kary pieniężnej, jeżeli została ona wydana wyłącznie z powodu nieosiągnięcia poziomu składowania odpadów komunalnych za rok 2025. Rozwiązanie to eliminuje konieczność podejmowania przez gminy dodatkowych działań proceduralnych zmierzających do wzruszenia takich decyzji oraz zapewnia jednolite stosowanie nowych regulacji.

Ograniczenie zakresu przepisu wyłącznie do kar dotyczących poziomu składowania odpadów komunalnych za rok 2025 wynika z faktu, że jest to pierwszy rok, dla którego mogłyby zostać nałożone sankcje związane z realizacją tego obowiązku. Jednocześnie projektowana regulacja nie wpływa na funkcjonowanie pozostałych mechanizmów odpowiedzialności administracyjnej przewidzianych w ustawie.

W **art. 11** projektu ustawy zakłada się, że projektowana ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia projektu. W szczególności, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. WE L 189 z 03.07.1998, str. 42), projekt ustawy nie podlega konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Przewidywany wpływ projektowanej ustawy na sytuację ekonomiczną i społeczną obywateli, jednostki samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców został szczegółowo przedstawiony w ocenie skutków regulacji.

Projektowane przepisy zwiększają również dostępność systemu przez rozwój alternatywnych form przyjmowania odpadów komunalnych, w tym odpadów problemowych, dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Rozwiązania te ułatwią mieszkańcom prawidłowe pozbywanie się odpadów, ograniczą zjawisko ich nielegalnego porzucania oraz przyczynią się do poprawy jakości selektywnego zbierania odpadów.

W odniesieniu do przedsiębiorstw działających w sektorze gospodarki odpadami projekt wprowadza rozwiązania zwiększające przejrzystość oraz przewidywalność systemu.

W szczególności doprecyzowanie obowiązków informacyjnych podmiotów przetwarzających odpady oraz wprowadzenie mechanizmów ich egzekwowania przyczyni się do poprawy jakości danych wykorzystywanych przez gminy do sporządzania sprawozdań i monitorowania realizacji poziomów środowiskowych. Jednocześnie możliwość różnicowania stawek opłat w zależności od frakcji odpadów w odniesieniu do nieruchomości niezamieszkałych wprowadza bodźce ekonomiczne sprzyjające poprawie jakości selektywnej zbiórki oraz bardziej efektywnemu kosztowo funkcjonowaniu systemu.

Projekt ustawy wpływa także na stabilność finansową systemu gospodarowania odpadami komunalnymi przez wprowadzenie rozwiązań ograniczających ryzyko powstawania istotnych zaburzeń finansowych, w szczególności związanych ze skutkami stwierdzenia nieważności uchwał w sprawie stawek opłat. Jednocześnie racjonalizacja systemu sankcyjnego, w tym uchylenie kar za nieosiągnięcie poziomu składowania odpadów, eliminuje nakładanie wielokrotnych sankcji odnoszących się do tego samego mechanizmu funkcjonowania systemu oraz zwiększa przejrzystość i proporcjonalność regulacji.

W odniesieniu do projektowanych regulacji, obejmujących możliwość pozyskiwania danych o zużyciu wody od przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w celu weryfikacji poprawności deklaracji, przeprowadzono ocenę skutków dla ochrony danych osobowych, zgodnie z art. 35 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

Ocena ta wykazała, że planowane przetwarzanie danych osobowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta posiada wyraźną podstawę prawną w projektowanej ustawie i służy realizacji ważnych celów publicznych, jakimi są: uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz zapewnienie skutecznej weryfikacji danych wykorzystywanych do ustalania wysokości opłat.

Zakres przetwarzanych danych został ograniczony do minimum niezbędnego dla realizacji wskazanych celów. W przypadku weryfikacji deklaracji są to dane o zużyciu wody, adresie nieruchomości i okresie rozliczeniowym – bez przetwarzania danych szczególnych kategorii. Zużycie wody stanowi wyłącznie wskaźnik pomocniczy pozwalający typować nieruchomości do kontroli w sytuacjach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie zaniżania liczby mieszkańców. Potencjalne ryzyka dla praw lub wolności osób fizycznych obejmują w szczególności możliwość nieuprawnionego dostępu do danych, ich wykorzystania w celach innych niż ustawowe, nadmiernego gromadzenia oraz zbyt długiego przechowywania. W celu ich ograniczenia projektowane przepisy nakładają na administratora obowiązek wdrożenia odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych, takich jak: ograniczenie dostępu wyłącznie do upoważnionych pracowników, stosowanie procedur minimalizacji danych, szyfrowanie danych w systemach teleinformatycznych, przechowywanie dokumentów w warunkach zapewniających bezpieczeństwo fizyczne, prowadzenie rejestru czynności przetwarzania, okresowa weryfikacja uprawnień pracowników oraz ograniczenie czasu przechowywania danych wyłącznie do okresu niezbędnego do zakończenia postępowania administracyjnego.

Biorąc pod uwagę ograniczony zakres i cel przetwarzania, sposób pozyskiwania danych oraz planowane środki zabezpieczające, nie stwierdzono wysokiego ryzyka naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, które uzasadniałoby konieczność przeprowadzenia uprzednich konsultacji z Prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych, o których mowa w art. 36 RODO. Projektowane rozwiązania są zgodne z zasadami ochrony danych osobowych określonymi w art. 5 i 6 RODO oraz realizują zasadę proporcjonalności i minimalizacji danych.

